

Innehåll

Ett växande Norrbotten för tillväxt och framtidstro 12.2.2..... 3

Ett spännande Norrbotten för kultur och livskvalitet 12.2.3 9

Ett växande Norrbotten för tillväxt och framtidstro 12.2.2

Bostadsbyggande

Norrbotten har på relativt kort tid förändrats från ett län med stor utflyttning och tomma bostäder, till ett län med befolkningstillväxt och bostadsbrist. För många kommuner har detta blivit en förändring som tagit tid att anpassa sig till. Det gäller både samhällsplaneringen och aktörerna som verkar på bostadsmarknaden. Planberedskapen och samhällsinvesteringarna i kommunerna har inte hängit med i den svängning som skett och det är för få bostadsaktörer verksamma i länet för att klara de behov av bostäder som nu krävs.

På detta kommer så den samhällsomvandling som pågår i Malmfälten som ett resultat av LKABs expansion där stora fastighetsbestånd flyttas, rivs och måste kompletteras med en avsevärd nyproduktion.

För Socialdemokraterna är detta en välkommen förändring och vi är mycket positiva till den utmaning det innebär att få fart på bostadsbyggandet. Vi måste på kort tid ställa om samhällsplaneringen och öka antalet byggbara planer från kommunernas sida. Det är centralt att öka antalet hyresrätter med tanke på den inflyttning som sker från andra delar av Sverige och världen. En viktig utgångspunkt är att underlätta rörligheten på bostadsmarknaden. Vi kan göra en del själva med att möjliggöra byggande, men även staten kan göra stora insatser inom avdrag och beskattning för att få en fungerande flyttkedja. Inte minst för att våra unga ska ges inträde på bostadsmarknaden behöver rörligheten öka så att det äldre och billigare bostadsbeståndet kan bli tillgängligt för unga och hushåll med snävare ekonomiska ramar.

Det sociala ansvaret och hållbarheten ska stå i fokus. Bostäder är inte bara hus utan också livet mellan husen. Det måste vara hela miljöer som våra lokalsamhällen erbjuder där olika typer av individer och hushåll möts. Segregation ska hållas tillbaka och det sociala kittet stärkas i våra kommuner. Hållbarhet är en flerdimensionell fråga där hänsyn måste tas till många aspekter. Att bygga klimatsmart innebär att tänka helhet där produktionsmetoder och materialval tillsammans med energieffektiva lösningar ska stå som utgångspunkt.

Industrin

För jobb, tillväxt och utveckling i Norrbotten är industrin motor i ekonomin. Våra råvaror och förädling av dessa är det som utgör basen i det som är en stor del av såväl regionens som landets ekonomi. Även om samhället förändras och allt fler arbetar och driver företag inom tjänstesektorn spelar fortsatt industrin en avgörande roll för vår utveckling. Utan industri skulle många företag inte ha kunder och uppdrag. Det är med industrin som beställare som hotell, flygbolag, konsulter, reklambyråer, restauranger och många fler företag och anställda har sitt levebröd. För att säkerställa en fortsatt positiv utveckling inom industrin är det centralt att samarbetet med LTU utvecklas än mer. För att våra industrier ska ha en framtid krävs insatser inom kompetensförsörjning, forskning och utveckling. Vi ser positivt på att näringslivet och staten formar program som säkrar industrins fortsatta konkurrenskraft och som stimulerar till nya företag och fler jobb.

Inte minst gruvnäringen är en central del av ekonomin i Norrbotten och ger förutsättningar för många branscher och samhällssektorer att växa och utvecklas. Genom en politik som uppmuntrar till en utveckling av gruvnäringen kan vi säkra jobb och välfärd till Norrbottens olika delar.

Vi ser även att testverksamheten som finns i flera branscher, till exempel bilindustrin och försvaret, kan fortsätta växa med fler företag och ge fler jobb. Vårt kalla klimat, stora arealer och närheten till LTU kan utvecklas vidare med ökad samverkan med alla inblandade aktörer.

Gröna näringar

I världen pågår en revolution bland konsumenterna, de närproducerade, ekologiska och naturliga produkterna tar allt större plats på marknaden. Detta ihop med den globalisering som världen genomgår, där Sverige allt mer hamnar på kartan ger också Norrbottens rika tillgång på företag kopplat till naturen en möjlighet att vinna mark bland konsumenterna.

För Norrbottens stora naturnäringar, skogsbruket med trä- och pappersvaruindustrin samt rennäringen väntar många utmaningar i takt med att man kommer behöva slå sig fram i den globala konkurrensen.

Trä- och pappersvaruindustrin kommer att behöva fortsätta utvecklingen till en allt mer miljövänlig produktion av sina varor - hållbarhetstänk blir konkurrensfaktorn. Inom skogsbruket finns möjlighet att nyttja mer av den stora mängden spill som kommer ut av både skötseln av skogen och processandet av råvarorna efter avverkning. Regeringen har bland annat pekat ut möjligheten att utveckla

biobränsleproduktionen för att exempelvis flis, sly och spån ska kunna användas för att producera både stora mängder biogasbränsle till fordon och fjärrvärme. Rennäringens utmaning ligger i att tillsammans med övriga företag i Norrbotten som sysslar med turism och köttproduktion skapa ett varumärke för Norrbotten som kan slå igenom globalt. Norrbotten måste ha ett livskraftigt jordbruk för att öka graden av egenförsörjning. Idag är vi extremt beroende av import från utlandet och leveranser från övriga Sverige för vår livsmedelsförsörjning. Att främja inköp till kommuner och landsting från Norrbottens livsmedelsproducenter är en nyckel till framgång.

Besöksnäringen

Besöksnäringen är idag en strategiskt viktig basnäring i Norrbotten gällande tillväxt och sysselsättning. Den består till stor del av många små företag och främjar verksamhet inom bland annat transport, restaurang, aktiviteter, handel och hotell. Den är långsiktigt hållbar och kan garantera en hög sysselsättning. Arbetstillfällena stannar på platsen där genomförandet ska ske och är därmed en viktig näring för utveckling av glesbygden.

Ett problem inom personalförsörjningen är att besöksnäringen i Norrbotten ofta är säsongsbetonad, åtminstone den som är aktivitetsbaserad. Med tanke på regionens läge är transporter av högsta betydelse – det är svårare att motivera besökare att välja Norrbotten framför liknande resmål om alternativet går snabbare och lättare att ta sig till. Vi har draghjälp av starka varumärken som också ger sidoeffekter för övriga aktörer men vikten av effektiv och tillförlitlig infrastruktur är tydlig. Swedish Lapland, som företräder besöksnäringen i Norrbotten och Skellefteå kommun, pekar också på att efterfrågan på Norrbotten ökar när tillgängligheten ökar.

Något branschorganisationen Visita lyfter fram som en brist, är kompetent personal. Det finns många bristyrken inom besöksindustrin och en lokalt/regionalt anpassad yrkesutbildning skulle kunna underlätta för företagen, som på grund av sin storlek, sällan kan erbjuda motsvarande utbildning på egen hand. Här kan regeringens snabbspår vara en annan åtgärd som bör ses över – hur många av våra nya svenskar bär på en, för företagen, ovärderlig utbildning? För att få ett växande Norrbotten – där hela länet växer – kan besöksnäringen vara nyckeln.

Kompetensförsörjning

Norrbottens fortsatta tillväxt och välfärdens kvalitet är beroende av att regionens arbetsgivare kan rekrytera den kompetens de behöver. Stora förestående pensionsavgångar och regionens ekonomiska tillväxt i kombination med

nettominskning av befolkning i arbetsför ålder skapar kompetensförsörjningsutmaningar som måste mötas.

Luleå tekniska universitet (LTU) är navet i Norrbottens utbildningsliv och en förutsättning för den nu- och framtida kompetensförsörjningen. Att LTU finns och växer är helt avgörande för att förse länets arbetsgivare med akademiskt utbildad personal som till exempel lärare, ingenjörer, sjuksköterskor och socialsekreterare.

Flera stora sektorer i Norrbotten signalerar att den framtida tillgången på arbetskraft som har yrkesutbildningar på gymnasienivå riskerar att vara otillräcklig. Såväl datacenterindustrin, byggbranschen och vården som gruv-, transport- och restaurangnäringarna pekar på rekryteringsbehov i yrken som kräver yrkesutbildning på gymnasienivå. Samtidigt har de yrkesförberedande gymnasieprogrammets attraktivitet sjunkit de senaste åren och det är svårt att få fram lärlingsplatser i tillräcklig omfattning.

Det offentliga, manifesterat i yrken inom vård och omsorg samt utbildning, kommer de närmaste åren att vara i stort behov av arbetskraft, främst som följd av stora pensionsavgångar och negativ statusförskjutning som minskat söktrycket till för området aktuella utbildningar. I länets mer glest befolkade delar är omfattande rekryteringssvårigheter inom offentlig sektor redan ett faktum.

Digitaliseringen av vårt samhälle skapar helt nya krav på hur arbetsmarknaden organiseras. Många arbeten rationaliseras bort i rask takt och det skärper kraven på kompetensutveckling och nyföretagande.

Vård och omsorg

Mer än en miljon människor arbetar i välfärden, av dem kommer omkring en tredjedel att uppnå pensionsålder inom den närmaste tioårsperioden. Om inga andra förändringar görs, kommer över en halv miljon nya medarbetare i välfärden behövas i Sverige fram till 2023.¹ Det har särskilt stora konsekvenser för tillväxtlandet Norrbotten, där 14 kommuner och ett landsting redan nu konkurrerar om arbetskraften inom yrkeskategorier som undersköterskor och sjuksköterskor. Specialistutbildningar för bland annat hemsjukvård, multisyjuka patienter och kunskap i demenssjukdomar krävs, likväl som en förändrad arbetsorganisation genom till exempel vårdnära tjänster och bred insats av e-hälsa i vård och omsorg.

¹ SKL 2015

Nyanlända

I tillväxtlänet Norrbotten är tillgång till yrkeskompetens i alla sektorer en förutsättning för överlevnad. Det ökade flyktingmottagandet är en viktig framgångsfaktor, men endast om kommunerna har möjlighet att garantera ett framgångsrikt integrationsarbete. Arbetskraftsbehov, tillväxt och välfärd och en bra integration går därför hand i hand. Vistelsetid i Sverige, utbildningsnivå och förutsättningarna på den lokala arbetsmarknaden är kritiska faktorer för förvärvsfrekvensen bland de nyanlända.²

Andelen nyanlända med eftergymnasial utbildning ökar samtidigt som andelen lågutbildade minskar. Det ställer krav på att validering och språkinläring sker effektivt så att tiden från ankomst till arbete blir så kort som möjligt. Det är lika viktigt för den enskildes upplevelse av att höra till som det är för samhällets sammanhållning och ekonomi.

Information- och kommunikationsteknik samt Datacenter

Datacenter har de senaste åren varit den del av IKT-branschen som fått störst uppmärksamhet och som visat på att samverkan och fokuserade satsningar kan göra det till synes omöjliga möjligt. Att Facebook skulle etablera sitt första stora datacenter utanför USA i Norrbotten trodde få var möjligt. Idag är det ett av regionens mest kända varumärken inom näringslivet.

IKT-branschen är ojämnt fördelad i länet. Av totalt 2 854 anställda i IKT-branschen i länet 2013 återfinns 2 056 (72 %) i Luleå. Facebook öppnade sin första datorhall i juni 2013 och den har gett flera positiva effekter.

En sidoeffekt är också att det ger företag med konkurrenskraftiga och innovativa lösningar för datacenter en möjlighet att prova sina lösningar på en stark hemmamarknad, bygga upp leveranskapacitet här och sedan bli konkurrenskraftiga på en stor global marknad.

En viktig frågeställning är hur restvärmen från ett stort datacenter kan användas på ett bra sätt. Ett lovande försök under uppstart är att använda den för att värma växthus. Tidigare försök ibland annat Kronobergs län³ har varit positiva och visat på de sociala vinster som kan uppnås. När vi står inför utmaning att etablera många nyanlända är det här ett extra intressant initiativ.

Den stora potentialen för tillväxt av IKT ligger i den digitalisering av hela samhället som pågår. Investeringar som företag i alla branscher gör i IKT-lösningar är en viktig

² SKL 2015

³ ENERGIKONTOR SYDOST 2014, Restvärme som energikälla för växthusodling.

drivkraft för tillväxt. Under åren 2006 – 2013 stod IKT-sektorn och IKT-investeringar för 42 procent av produktivitetstillväxten⁴ i Sverige. Digitaliseringen är inget nytt utan den har pågått i många år. Företag har investerat i ny teknik men de senaste åren har förändringstakten ökat. Ständigt sjunkande priser på utrustning och tjänster, stora datamängder tillgängliga för analyser som inte kunnat göras tidigare, billiga sensorer med mera ger effektivitetsvinster och möjligheter att skapa helt nya affärskoncept.

Förslag från arbetsgruppen

1. Kommunerna ökar planberedskapen och samhällsinvesteringarna för bostadsbyggande avsevärt
2. Kommunerna uppmuntrar till klimatsmart byggande och samhällsplanering som motverkar segregation
3. Kommunerna arbetar för att attrahera fler aktörer som kan och vill bygga bostäder
4. Betona vikten av fungerande infrastruktur inte bara för industri i traditionell mening utan också för besöksnäringen
5. Inrätta fler yrkesutbildningar och stöd nyföretagande inom besöksnäring
6. Verka för att införa Norrbottensspecifika branschutbildningar vid LTU
7. Möjligheterna till högre utbildning i Norrbotten ska växa, inte minst med inriktning på välfärdsyrkena
8. En satsning på vuxenutbildningen samt en förbättring av systemet för undervisning i svenska för nyanlända
9. Främja de gröna näringarna i kommunernas planering och inköp för att tillvarata länets inhemska resurser i ökad omfattning
10. Satsningarna i länet på att locka till sig fler stora datacenter ska fortsätta med fokus på ökad samverkan
11. Initiativ där restvärmen från datacenters används på ett sådant sätt att det ger sociala vinster med fokus på att underlätta etablering av nyanlända ska stödjas
12. Forma en aktivitetsplan för att möta digitaliseringens effekter på näringslivet och arbetsmarknaden

⁴ TILLVÄXTANALYS 2015, Digitaliseringens bidrag till tillväxt och konkurrenskraft i Sverige

Ett spännande Norrbotten för kultur och livskvalitet 12.2.3

Resultatet av arbetsgruppens arbete gav en tydlig bild att det finns många olika åsikter om hur man ska tolka kultur och livskvalitet, och att orden i sig vara väldigt laddade. Orden definierades väldigt olika beroende på vem samtal fördes med. Många gånger så landade bilden oftast i att uppfattningen att våra naturresurser är en stor tillgång och en gigantisk möjlighet för ökad livskvalitet. Möjligheten till en aktiv fritid i bra miljöer var en förutsättning för ett bra liv uttryckte många och kunskapen kring miljön, kulturarvet och våra naturresurser var relativt hög. Det som stack ut i våra undersökningar var undervärderingen av kulturens betydelse för samhället. Arbetsgruppen möttes av uttryck om kulturens egenvärde men inte kopplat till vårt sätt att leva. Självklart fanns stor kunskap om kulturens betydelse i det stora hela. Generellt sett är upplevelsen att det finns en stor lucka mellan naturresursernas påverkan och möjlighetsskapande inslag gentemot synen på kulturens betydelse för att kunna leva ett bra liv i vårt län. Detta till trots att Norrbotten är ett län som erbjuder ett relativt stort utbud av kultur i jämförelse med andra län. Vi erbjuder ett stort utbud av Kultur, och kultur som håller en bra kvalitets nivå.

Det är sedan länge bevisat att kulturen och tillgången på kulturupplevelser blir allt viktigare för människor när man väljer vart man tänkt bosätta sig. Möjligheten till mötesplatser och verktyg för att skapa större integration är i många fall lika viktiga som den mötesplats som skapas inom idrotten. Arbetsgruppen ”Ett spännande Norrbotten” ställde sig därför den retoriska frågan ” har vi råd att inte satsa på kulturen om vi ska stärka bilden av vårt län som spännande med god livskvalitet?”. Vi konstaterar att det finns ett behov för oss socialdemokrater att på lokal och regional nivå diskutera vad kulturen har för betydelse idag och vilket kulturutbud som faktiskt redan finns lokalt runt om i våra kommuner. Möjligheten att på lokal nivå få diskutera kulturens betydelse ger ett ypperligt läge att nå en nulägesbeskrivning och skapar också möjligheten att ta nästa steg i utvecklingen av partiets kulturpolitik. Ett läge som även ökar medvetenhet om vilket värde kulturen kan skapa för samhället, lokalt och regionalt. Arbetsgruppen anser att Norrbottens socialdemokrater måste våga se kulturens stora värde, kulturen är jätten i degen inte grädden på moset om man vill skapa ett bra samhälle för alla. För att nå dit då krävs det att vi lokalt lägger ner tid på att diskutera kulturens roll.

Det fanns tydliga tankar i början av vårt arbete att vi tänkte föreslå konkreta satsningar på olika aktiviteter eller satsningar som vi anser att Norrbottens socialdemokrater ska genomföra. Men under resans gång blev det mer och mer tydligt att det vi först måste göra är att skapa förståelse och diskussion inom partiet för att konkreta satsningar måste vara hållbara över tid. Vi måste skapa förståelse och en samsyn inom vårt parti så att kommunerna vågar satsa på ett bra kulturliv inte bara som ”det lilla extra” utan något som är lika fundamentalt för ett samhälle som en bra skola. Nationellt anser socialdemokraterna att de kulturpolitiska målen som sattes upp 1996 har haft stor betydelse för att nå en gemensam syn på kulturen bland riksdagspartierna. Något som är lika viktigt för oss att uppnå inom våra arbetarekommuner, nå en samsyn.

Förslag från arbetsgruppen

- Att anta följande vision för den socialdemokratiska kulturpolitiken i Norrbotten – ”Kultur för ett levande och spännande Norrbotten där alla känner delaktighet, inspiration och drivkraft. Kulturen är en viktig del av välfärden och samhällsbygget”
- Att samtliga arbetarekommuner samt landstingsgruppen arbetar fram ett kulturpolitiskt program. Med visionen som utgångspunkt. I Programmet skall det finnas kulturpolitiska mål. Formen är inte en kulturplan för kommunen utan ett sätt att definiera vilka områden som är viktiga att satsa på ur ett socialdemokratiskt perspektiv så att kulturen kan bidra till att uppnå det samhället vi vill skapa och leva och bo i.